

مزرعه‌ی حیوانی
ANIMAL FARM
1945

ERIC ARTHUR BLAIR
(GEORGE ORWELL)

ترجمه:

علی گرانمایه

نشر اندیشه و آگاهی

a.a.publisher@gmail.com

۱۳۹۴

GEORGE ORWELL	اوریول جورج، ۱۹۰۳ - ۱۹۵۰ م.	سرشناسه
ANIMAL FARM	مزرعه‌ی حیوانی	عنوان
	نشر اندیشه و آگاهی - کرج - ۱۳۹۴	مشخصات نشر
	۱۵۲ صفحه - تصویر - جدول	مشخصات ظاهری
	ISBN - ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۰۰۱-۵-۰ (۸۰۰۰ تومان)	شابک
	فیبای مختصر	وضعیت فهرست نویسی
	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی http://opac.nlai.ir قابل دسترسی می‌باشد.	یادداشت
	عنوان اصلی: ANIMAL FARM	یادداشت
	گوانمایه علی، ۱۳۳۰ - مترجم	شناسه‌ی افزوده
	شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۳۷۸۸۱۲۹	

«نشر اندیشه و آگاهی»

مرکز بخش کرج ۰۹۱۲۴۳۸۶۴۰۸ / a.a.publisher@gmail.com

ANIMAL FARM :

نام اصلی کتاب

مزرعه‌ی حیوانی

نام کتاب

اریک آرتور بلیر (جرج اوریول)

مؤلف

علی گرانمایه

مترجم

اندیشه و آگاهی

ناشر

۱۰۰۰ مجلد

شمارگان

۱۳۹۴:

چاپ اول

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

سر آغاز هر تحول، تعقل است و بدون آن، هر دگرگونی سرنگونی است!
هر چه تعقل دقیق تر، تحول عمیق تر. (حسن خیریان پور)

انتشار چنین کتاب‌هایی در هر نظام سیاسی اجتماعی می‌تواند نشانه‌ای از احترام به آزادی و حق جویی در تفکرات حاکم بر جامعه باشد. مترجم

«توصیه می‌شود هم قبل و هم بعد از داستان، پیش‌گفتار را مطالعه فرمایید»

پیش‌گفتار:

جوانان قدیم و هم‌سن و سال‌های من، کم و بیش داستان‌های شیرین و عبرت‌آموز کتاب «کلیله و دمنه» را که نام دو شغال است به خاطر دارند. در نوجوانی و در دوره‌ی اول دبیرستان که بسیاری از سرگرمی‌های خوب و بد امروز هنوز اختراع نشده بودند، ما در دبیرستان این کتاب ارزشمند را می‌خواندیم. معلمین عزیز هم حکمت‌های نهفته در آن را برایمان آشکار می‌کردند. آن‌ها می‌گفتند در گذشته و حال، در تمام دنیا هر وقت و هر کجا که انتقاد محکوم و غیرمجاز بوده یا باشد، متفکرین و اهل قلم ناچار بوده و هستند که حرف دلشان را در قالب داستانی به روایت از حیوانات بنویسند و با این ترفند مردم را آگاه سازند! ریشه و اصل این کتاب پندآموز که هدف اصلی آن آموزش آداب زندگی و آگاه‌سازی خوانندگان بوده، هندی می‌باشد و توسط مترجمین متعددی به چندین زبان از جمله عربی، فارسی، انگلیسی، روسی، یونانی، آلمانی، ترکی و اسپانیولی برگردانده شده است.

کتاب سرگرم کننده‌ی «ANIMAL FARM» نیز پس از چند نوع ترجمه در ایران و چند کشور دیگر جهان، چندین بار تجدید چاپ شده و میلیون‌ها نسخه از آن به فروش رسیده است. دلیل این میزان موفقیت و استقبال از یک داستان تخیلی به ظاهر کودکانه، سرگرم کننده و ساده؛ ملموس و مشهود بودن واقعیات پنهانی است که مصادیق آن در لایه‌های فرهنگی و سیاسی دنیای واقعی در همه‌ی جوامع، همواره دیده و شنیده می‌شوند! البته قدرت تخیل و شویایی بیک و قلم نویسنده نیز در این میان نقشی تعیین کننده دارد. انیمیشن این داستان هم، به زبان‌های متعددی منتشر شده است.

اما به راستی با توجه به پیشینه‌ی ارائه شده، ترجمه‌ی مجدد این کتاب موفق، اگر غیر تکراری و متفاوت نباشد، باز هم توجیهی خواهد داشت؟!

من متن اصلی و چند نمونه از ترجمه‌های موجود را خواندم و با کمال تعجب چندین تفاوت یا به تعبیری اعمال سلیقه‌ی شخصی در آن‌ها دیدم! در بسیاری از این اعمال سلیقه‌ها تغییری در مفهوم و سرنوشت داستان ایجاد نشده بود ولی به هر حال مترجم می‌بایست امانت دار باشد، که نبود! البته در برخی موارد نیز این تغییرات دلخواه یا تجاوز به حریم افکار نویسنده تا بدان مرحله پیش رفته بودند که هیچ مشابهت و یا نزدیکی با متن اصلی نداشتند! گذشته از این، اشکالاتی نیز در برداشت‌های مترجمین مشاهده می‌شد که موارد ذیل از همه چشم گیرتر است! از نام یا عنوان کتاب آغاز می‌کنم.

نام کتاب اصلی «ANIMAL FARM» است. برخی مترجمین این عنوان هدفمند را به نادرست «مزرعه‌ی حیوانات» و بعضی هم با برداشت نادرست تر «قلعه‌ی حیوانات» ترجمه کرده‌اند! حتی اگر منظور از «قلعه»، «قلمرو» باشد!

معنی «ANIMAL FARM»، «مزرعه‌ی حیوانی» است نه چیز دیگری!

«مزرعه‌ی حیوانی» جایی است که قوانین، مقررات و مدیریت آن حیوانی و ساکنینش فقط حیوانات هستند (یعنی شرایط همین مزرعه اما پس از شورش حیوانات، که نویسنده‌ی اصلی هم در نه فصل از ده فصل کتاب، به اتفاقات پس از شورش حیوانات پرداخته است). «مزرعه‌ی حیوانات» جایی است که مدیریت آن انسانی و ساکنین آن، هم انسان‌ها و هم حیوانات هستند و به طور دقیق، این شرایط قبل از شورش حیوانات در مزرعه می‌باشد، نه بعد از آن!

مشکل کلیدی دیگر در بعضی از ترجمه‌های قبلی، برگردان نادرست کلمه‌ی «Rebellion» می‌باشد که معنی آن و منظور نویسنده، «شورش یا طغیان» است اما برخی مترجمین محترم آن را به نادرست «انقلاب» ترجمه نموده‌اند!

جرج اورول به این نکته توجه داشته و عالمانه واژه‌ی Rebellion را انتخاب نموده است. در متن انگلیسی کتاب اصلی هم او از قول سرکرده‌ی شورشیان یعنی «ناپلئون» که قصد توجیه اعمال خود را دارد، به این نکته اشاره کرده که آن‌ها نیات انقلابی ندارند و فقط در قلمرو خویش شورش کرده‌اند.^(۱)

حیفم آمد واژه‌ی «رهبر» را برای عده‌ای شورشی به کار ببرم و به ناچار leader را «سرکرده» معنی کردم زیرا «ناپلئون» گراز جاه طلب داستان، سرکرده و فرمانده خوک‌هایی بود که از فرط طمع، منافعشان را در اطاعت از او می‌دیدند. سگ‌ها هم که به غریزه تنها به کسی وفادار می‌مانند که او را ولی نعمت یا صاحب خویش تصور کنند. پس «ناپلئون» سرکرده‌ی دو گروه خاص بود نه رهبر گروهی انقلابی یا بقیه‌ی حیواناتی که از ترس او را اطاعت می‌کردند!

۱- به ترجمه‌ی متن اصلی در پاراگراف دوم صفحه‌ی ۱۴۹ همین کتاب مراجعه شود.

معنی «Revolution» «انقلاب و ایجاد تحول» است! یعنی حیوانات ساده‌دل و ساده‌اندیش این داستان هنوز آماده‌ی انقلاب نبودند! انگیزه و تا حدی علاقه داشتند اما هنوز آگاهی، برنامه‌ریزی و حتی هماهنگی نداشتند! آن‌ها غروب یک روز کذایی فقط برای سیر کردن شکمشان به انبار آذوقه هجوم می‌برند اما با واکنش نامناسب و نسنجیده‌ی صاحب مزرعه، همین اقدام ساده و غریزی آن‌ها به شورش می‌مبدل می‌شود که برخی نام انقلاب بر آن می‌نهند!

حیوانات این جامعه‌ی حیوانی هم مثل تمام جوامع دیگر دست چین نشده‌اند و مخلوطی از تضادها را می‌توان در میان آن‌ها مشاهده کرد.

هم فداکار، حقیقت طلب، مسئولیت پذیر و ایثارگر؛ و هم سودجو، محافظه کار، فرصت طلب، دروغ گو و یا بی مسئولیت! قبل از شورش هنوز این ویژگی‌ها آشکار نشده‌اند! مثل ویروسی که در بدن نهفته و هنوز فرصت تظاهر و ابراز وجود نیافته، همگی مترصد فرصت هستند! برحسب اتفاق این فرصت ایجاد می‌شود، نقاب‌ها کنار می‌روند و ماهیت‌ها آشکار می‌گردند!

این چیز تازه و عجیبی نیست و نمونه‌های کوچک و بزرگ آن در طول تاریخ هزاران بار اتفاق افتاده و هنوز هم دارند اتفاق می‌افتند! همه در زمان محرومیت و در تحمل فشار و رنج، حق گو و حق جو هستند اما چون به قدرت رسیدند، عده‌ای بر سر پیمان و ادعا می‌مانند و جمعی فراموش کار، با سفسطه بازی و رنگ عوض کردن، توجیه و عوام فریبی می‌کنند؛ تغییر موضع می‌دهند و خلاصه هویت واقعی خود را برملا می‌سازند!

قدرت، ثروت، شهوت و بدتر از همه جهالت، پلایای خانمان سوزی هستند که باید از خطراتشان آگاه شد و از آن‌ها دوری نمود!

خلاصه این که نویسنده، تمام واژه‌ها را آگاهانه و هدفمند در کنار هم چیده اما در ترجمه‌های قبلی بسیاری از این ظرایف، از توجه به دور مانده‌اند! هیچ جامعه‌ای با هر نوع فرهنگ و در هر سطحی از آگاهی و تمدن، جامعه‌ای آرمانی و خالی از عیب و اشکال نیست. زیرا افراد دست چین شده نیستند. برای اصلاح جامعه ابتدا باید مقدمات آماده و بسترهای لازم مهیا شوند! خیلی‌ها وقتی این داستان تخیلی را می‌خوانند بلافاصله به جستجوی مصادیق آن در دیگران می‌پردازند! یعنی مشکل عمده‌ی بسیاری از ما انسان‌ها این است که از همان ابتدا دیده بر اشکالات خویش می‌بندیم اما با موشکافی و دقت فراوان، اشتباهات عمدی یا سهوی دیگران را زیر سؤال می‌بریم!

این رفتار نادرست، جز ایجاد فاصله بین افکار و دور شدن از اهداف مشترک مردمان یک جامعه، که تک به تک در سرنوشت خود و دیگران نقشی کلیدی دارند و باید برای ساختن جوامع سالم و برخوردار از بهترین امکانات فرهنگی اجتماعی با یکدیگر سهیم باشند و دوشادوش هم روزهای روشن‌تری را برای خود و نسل بعد از خود بسازند، دستاورد دیگری ندارد!

آیا هیچ یک از ما حاضریم (حتی اگر به حق چنین باشد) قبول کنیم که منش و عملکرد ناخوشایند یکی از شخصیت‌های این داستان به خودمان شباهت دارد؟!

آیا در میان خوانندگان محترم این کتاب افراد زورگو، پول دوست، جاه طلب، ساده لوح، بی‌رحم، فراموش کار، زودباور و نظایر آن وجود ندارند؟! کدام یک حاضر شدند اندکی به اشکالات خود بیندیشند و یا به اصطلاح با یکی از شخصیت‌های داستان هم‌ذات پنداری کنند؟!

اگر چنین عمل کنیم، اصلاحات را اول باید از خودمان شروع نماییم و سپس دیگران را با روش‌های منطقی به تجدید نظر در رفتار خویش ترغیب کنیم. بدیهی است که در این صورت اوضاع بهتر از این می‌شود و خیر و فایده‌ی آن، هم به ما و هم به دیگر مردم می‌رسد! احتمال زیاد هم دارد که بسیاری از فرصت طلبان و خاطیان (حال در هر موقعیت اجتماعی)، به جای پند گرفتن ملول شوند! اما با آگاهی عمومی، آنان نیز ناچارند در طرز فکر و رفتارشان تجدید نظر نمایند! پس بیایید برای رسیدن به کمال انسانی یکدیگر را یاری دهیم!

به طور مستقیم سر اصل مطلب رفتن و منظور را به طور غیرمستقیم (البته نه با طعنه و کنایه، نه با تهدید و تشویق‌های افراطی و کارشناسی نشده و نه حتی با پند و موعظه) بلکه در قالب روایت، حکایت، حدیث و یا حتی داستانی سرگرم کننده یا تحلیلی (اما هدفمند) به خواننده یا شنونده انتقال دادن روشی موفق و اصلی تأیید شده در حوزه‌ی تعلیم و تربیت است که نه تنها برای نوجوانان و جوانان، بلکه برای بزرگ سالان هم کاربرد دارد.

ترجمه‌های قبلی «ANIMAL FARM» به زبان فارسی، که به حق در زمان خود تأثیرگذار هم بوده‌اند، تنها برداشت‌های شخصی زیبایی از این داستان هستند، نه ترجمه‌ی دقیق و کامل کتاب! از طرفی بدون نوآوری و دقت بیش‌تر، تکرار تلاش‌های دیگران هم که برای خواننده جذابیتی ندارد!

بنابراین کوشیدم تا با امانت‌داری، ترجمه‌ی دقیق‌تر و انتقال کامل‌تر مفاهیم، پرهیز از ترجمه‌های سلیقه‌ای و البته با رعایت دیگر نکات کلیدی؛ به گونه‌ای که کیفیت را فدای کمیت نکرده باشم، ترجمه‌ای جذاب‌تر در کتابی با چاپ و کاغذ مرغوب‌تر به شما خواننده‌ی فهیم و گرامی تقدیم نمایم.

تفاوت‌های فهرست‌وار این ترجمه با نمونه‌های قبلی:

- ۱- توضیحات نویسنده در قالب یک پیش‌گفتار
 - ۲- معرفی جامعی از نویسنده‌ی اصلی، شرایط و فعالیت‌های او
 - ۳- فهرست مصوری از شخصیت‌های اصلی و اطلاعاتی در مورد سایر اشخاص و اسامی، قبل از شروع داستان همراه با: تصاویر نمادین و ریشه‌یابی معانی اسامی، اماکن و حیوانات (در حد امکان).
- توضیحات:

- الف - انتخاب پیش‌تر اسامی در این داستان هدفمند و معنادار می‌باشد!
- ب - در طول این داستان، مشخصات هر یک از اسامی فقط یک بار بیان می‌شوند و در ادامه‌ی اتفاقات، این ویژگی‌ها دوباره تکرار نمی‌گردد!
- خواننده اغلب برای به خاطر سپردن و تطبیق مشخصات با اسامی، نیازمند زمان و یا ناچار به یادداشت برداری از اسامی و خصوصیات آن‌ها می‌شود.
- در این نسخه خواننده‌ی گرامی می‌تواند با مراجعه به جدول اسامی و مشخصات، اطلاعات و سوابق فراموش شده را راحت‌تر بازیابی نماید!
- ۴- رعایت آخرین اصول و قواعد نگارش زبان پارسی
- ۵- پاراگراف بندی و آرایش بهینه‌ی صفحات
- ۶- ویرایش متن در چندین نوبت

ترجمه‌ی این کتاب پس از چندین بار برگردان به اشکال گوناگون، ریسکی بود که من آن را پذیرفتم. امید که شما خواننده‌ی فهیم هم ماحصل کار را پسندید.

آشنایی مختصر با مترجم: من بیش از آن که مترجم باشم مؤلف، محقق، مدرس و مشاور هستم و با تحقیق در تنوعی از مسائل اجتماعی، به شناخت عوامل بروز مشکلات و راه‌های برون رفت از آن‌ها می‌پردازم. وقت و توانم را بیش از اندازه صرف اشکالات و نقاط ضعف نمی‌کنم. حتی یافتن ریشه‌ی ناهنجاری‌ها هم هدف اصلی من نیست! می‌گردم تا بیابم که این ریشه‌ها از کجا تغذیه می‌شوند و خلاصه در حد بضاعت می‌کوشم با انتقال معرفتی که از همین مردم کسب می‌کنم آنان را با قرار دادن در مسیر «اندیشه و آگاهی»، برای هست یافتن به لذت «آرامشی» عالمانه، آگاهانه و ماندگار ترغیب نمایم. این شکسته ففسی یا تعارف نیست! ادب را تنها از فرهیختگان و اهل ادب نباید آموخت! اگر طالب فیض باشیم، باور کنیم که مثل بهلول می‌توانیم از خطای گمراهان و ناهنجاری‌های آنان نیز پند بگیریم و عبرت بیاموزیم! کتاب از خود چه می‌دانیم؟ «درون کاوی و تحلیل رفتارها» با رویکرد خودشناسی و خودارزشیابی، نمونه‌ی کاربردی بسیار موقی از تألیفات می‌باشد که شما خواننده‌ی گرامی را نیز به مطالعه‌ی آن توصیه می‌کنم.

آیا همان اندازه که به سلامت رایانه‌هایمان می‌اندیشیم به بهداشت ذهن و روان خویش و عملکرد درست آن‌ها هم اهمیت می‌دهیم و برایش برنامه‌ای داریم؟ ویروس‌یاب رایانه فقط ویروس‌ها را شناسایی و نابود می‌کند؛ اما کتاب کاربردی توصیه شده، نه تنها ضعف‌ها و نقاط قوت را نمایان می‌سازد، بلکه راهکار هم ارائه می‌نماید! من معتقدم که خانه از پای بست آباد باید!

در صورت نیاز، می‌توانید به نشانی الکترونیک یا شماره تلفن مندرج در صفحه‌ی دوم همین کتاب مراجعه فرمایید.

مترجم - ۱۳۹۴